

Súhrn jesenných prác v roku 2023

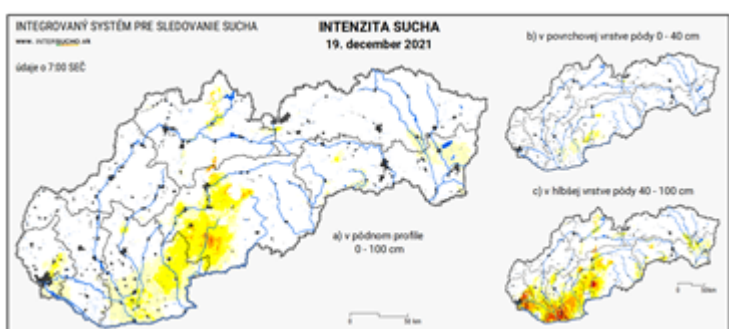
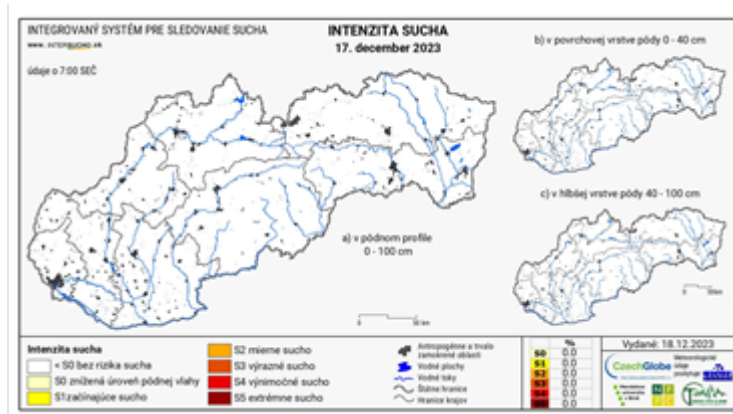
Pri monitorovaní a vyhodnocovaní jesenných prác vychádza SPPK z informácií získaných od členov SPPK a za okresy, za ktoré má SPPK k dispozícii údaje.

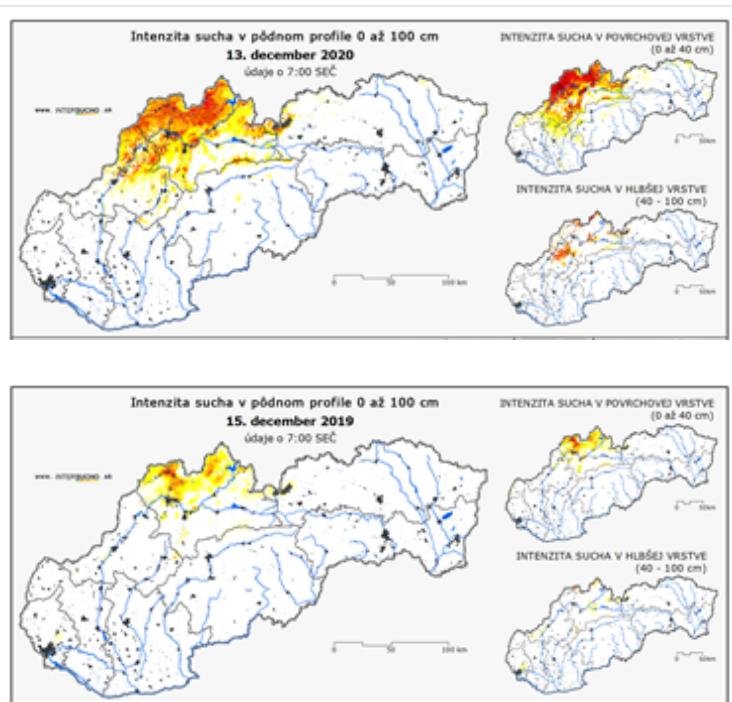

Kukurica na zrno, slnečnica, cukrová repa a zemiaky sú predmetom monitoringu dlhodobo. Sója bola do monitoringu zahrnutá v roku 2020, predovšetkým z dôvodu zvyšujúcich sa výmer sóje na Slovensku v posledných rokoch. Kukurica na siláž bola zahrnutá v roku 2022 vzhľadom na jej významnosť a vzhľadom na suchu roku 2022, kedy aj časť výmery určenej na výrobu zrna, bola preradená na výrobu siláže. V roku 2023 bol monitoring jesenných prác zahájený v 38. týždni, zatiaľ čo v rokoch 2017 - 2020 v 39. týždni, v roku 2021 v 40. týždni, v roku 2022 v 38. týždni. V 39. - 40. týždni bol posun jesenných prác vďaka suchému a teplému počasiu výrazný. Poľnohospodárov/žiadateľov o priame platby v tom čase značne zamestnávala/zatťažovala výroba geotagovaných fotografií požadovaných z pozície PPA. V 41. - 43. týždni boli limitujúcim faktorom zrážky. Celoslovenský progres jesenných zberových prác bol aj v 41. aj v 42. týždni vzhľadom na priebeh počasia výrazný, hoci v niektorých regiónoch boli práce obmedzované daždivým počasím. Popri zbere jesenných plodín prebiehalo zakladanie porastov ozimín, zapracovanie maštalného hnoja a ošetrovanie plodín na ornej pôde a trvalých trávnych porastov. V 43. - 46. týždni daždivé počasie znížilo medzitýždňový posun zberových prác oproti predchádzajúcim týždňom na minimum. Vo viacerých okresoch juhu stredného a východného Slovenska (najmä v okresoch Lučenec, Poltár, Rimavská Sobota, Michalovce, Trebišov) sa pokračovanie jesenných prác, z dôvodu podmočenia pozemkov, očakávalo až v nasledujúcich týždňoch. V podhorských a horských oblastiach boli jesenné práce ukončené. Zber kukurice medzi 45. a 46. týždňom pokročil iba o 3 %, zber slnečnice prakticky stagnoval (plus 0,66 %), zber zemiakov a sóje pokročil o 2 %, kukurice na siláž o 4 %. Zber sóje a kukurice na siláž bol po 46. týždni ukončený. V 47. týždni premenlivé počasie umožnilo aspoň v niektorých regiónoch pokračovať v jesenných prácach. Na väčšine územia Slovenska bol problém s dokončením výsevu ozimín a založením porastov pre plnenie podmienky (Pokryvnosť ornej pôdy so sklonom nad 7° v období od 1. novembra do 1. marca) a DPEP 7 (Striedanie plodín) v rámci

podmienok žiadateľa o priame platby. Z tohto dôvodu Úrad SPPK požiadal MPRV SR a PPA o stanoviská a odporúčanie presného alebo rámcového postupu. Na webovej stránke SPPK sú k dispozícii tieto stanoviská. V 48. týždni jesenné práce pokročili najmä na juhozápadnom Slovensku. K záveru 50. týždňa je kukurica na zrno pozberaná na 95 %, slnečnica na 96 %, cukrová repa na 77 %, zemiaky, sója a kukurica na siláž na 100 % výmery. Časť porastov kukurice na zrno a slnečnice, predovšetkým z dôvodu podmočenia pozemkov, nebude pozberaná vôbec. Zber cukrovej repy je tiež spomaľovaný a zároveň je jeho tempo limitované harmonogramom dohodnutým s odberateľmi.

Monitoring jesenných prác je pre tento rok ukončený, po tomto týždni už nebude aktualizovaný.

Stav jesenných zberových prác k záveru 50. týždňa roku 2023 za celé územie Slovenska

Plodina	Plocha			Produkcia	
	Plocha osiata k 20. 05. 2023 (ha)	Plocha pozberaná od začiatku zberových prác (ha)	Plocha pozberaná / osiata (%)	Produkcia celkom od začiatku zberu (t)	Produkcia úroda (t/ha)
Kukurica na zrno	119 594	113 346	95	878 842	7,75
Snečnica	42 289	40 421	96	123 821	3,06
Cukrová repa	19 286	14 872	77	935 286	62,89
Zemiaky	4 849	4 826	100	137 710	28,54
Sója	43 353	43 350	100	119 125	2,75
Kukurica na siláž	47 323	47 229	100	1 581 367	33,48

Hodnotenie jesenných zberových prác z pohľadu niektorých zväzov, regiónov a poľnohospodárskych podnikov

Za účelom získania informácií o priebehu jesenných prác sme oslovili niektoré prvovýrobné zväzy zaoberajúce sa plodinami jesenného zberu, RPPK s významným podielom dotknutých plodín a niektoré poľnohospodárske podniky, ktoré v tomto roku pestovali jednotlivé plodiny jesenného zberu na najväčších výmerách. Tieto informácie sú aktuálne k 12.12.2023. Ako zdroj informácií o výmerách jednotlivých plodín sme použili údaje získané z PPA na základe zákona o slobodnom prístupe k informáciám.

Pestovateľský rok cukrovej repy - pohľad Zväzu pestovateľov cukrovej repy Slovenska:

Priebeh roka 2023 zaznamenal optimálne podmienky počas vegetácie, dažďové zrážky boli primerané, pričom sa ukazovalo, že tento ročník z hľadiska úrodnotvorných parametrov môže patriť k tým lepším. Pretrvávajúce daždivé počasie na jeseň a počas zimy však začali spôsobovať problémy s vyorávkou a zvýšenými nečistotami cukrovej repy, ktoré sa negatívne odzrkadľujú nielen u pestovateľov, ale aj na strane spracovateľov, pričom pozitívne očakávania tým boli značne skresané. V polovici decembra nám stále zostáva vyorať približne 3500 ha, čo z výmery cukrovej repy 22 471 ha predstavuje približne 15%. Priemerné úrody cukrovej repy na Slovensku sa pohybujú na úrovni 68 t/ha, s cukornatosťou 15,30 %. Koniec tejto náročnej kampane by mohol byť v polovici februára 2024 resp. až koncom mesiaca. Vertikála cukor-cukrová repa očakáva, že v kampani 2023/2024 bude vyprodukovaných 200 000 ton cukru, čo plne pokryje sebestačnosť Slovenska v tejto pre obyvateľov a potravinársky priemysel strategickej komodite.

Zdroj: Zväz pestovateľov cukrovej repy Slovenska

Slnečnica 2023 - hodnotenie od pestovateľa s výmerou slnečnice približne 500 ha v pôsobnosti RPPK Nitra

Rok 2023 v slnečnici by som charakterizoval ako prekvapivý. Prekvapivo-nezvyklo chladné obdobie pri vzhádzaní slnečnice a prekvapivo slušné výsledky zberu vzhľadom na porasty počas roka. Poľnohospodárov v posledných rokoch motivoval teplejší priebeh počasie k skoršiemu výsevu slnečnice ako v minulosti. Marcové termíny výsevu nie sú raritou. Pri chladnom počasí v termíne vzhádzania slnečnice ako tomu bolo v tomto roku sa to môže vypomstiť. Rastliny slnečnice mali slabé prírastky a nedokázali vzdorovať tlaku škodcov. Tlaku drôtovcov slnečnica vďaka neexistencii moridiel podľahla. Pridali sa aj tradičné bažanty, zajace, srnčia zver a v neposlednom rade aj novinka - holuby. Kombinácia aktivity škodcov a chladného počasie spôsobila obrovskú medzerovitosť porastov. Poľnohospodári museli riešiť dilemu čo s takýmito porastmi. Veľa porastov slnečnice bolo

vyoraných a ak mal poľnohospodár šťastie, že nesial slnečnicu po kukuricu, mohol ako náhradnú plodinu dať kukuricu. Ináč sa musel rozhodovať ak toto šťastie nemal, lebo pre zmenu plodiny ho blokovalo nariadenie o striedaní plodín. Výsledkom bolo, že na Slovensku sme sa stretali s nezvykle medzerovitými porastami slnečníc.

Slnečnica ako každá plodina dokáže hustotu aj kompenzovať, ale len veľkosťou úboru alebo HTS. Poľnohospodárom, ktorí dokázali ochrániť porasty proti chorobám sa to nakoniec aj podarilo. Slnečnice v tomto roku určite neboli rekordné, ale priemerné úrody dosiahnuté v našom regióne boli prekvapujúco dobré. Problémy slnečnica nechtiac narobila poľnohospodárom, ktorí vplyvom počasia zberali slnečnicu neskôr a nestihli v riadnych termínoch posiať následnú plodinu - pšenicu ozimnú.

Zdroj: pestovateľ v pôsobnosti RPPK Nitra

Kukurica na zeleno bez podsevu a s podsevom v PD Sklabiňa, okres Martin:

Z jesenných plodín pestujeme kukuricu na siláž a kukuricu na CCM (zmes vretien a kukuričného zrna - „Corn Cob Mix“). Výnos kukurice na siláž hodnotíme ako priemerný v objeme 33t/ha, zberali sme v polovici septembra, čo je bežný termín na zber siláže v našich podmienkach. Ročník 2023 bol priaznivým rokom na pestovanie kukurice. Potenciálne sme očakávali vyšší výnos, tento nebol dosiahnutý z dôvodu čoraz väčších škôd spôsobených poľovnou zverou, najmä medveďom. Zber CCM sme realizovali v 1. októbrovom týždni. Úroda 9 t/ha je v našich podmienkach nadpriemerná. V tomto roku sme pestovali na dvoch parcelách kukuricu s podsevom tráv, pestovateľské výsledky sú neuspokojivé, podsev nedokázal konkurovať kukurici a medziradie nakoniec prerástla burina. Tento rok bol bohatý na zelenú hmotu lucerien a ďatelinotráv. Zberali sme 4 kosby, 5. kosba sa pre daždivé počasie nemohla realizovať. Otázka úradu SPPK: Je pestovanie kukurice s podsevom (možno s iným druhom vysiatej byliny) alebo pestovaním kukurice v zúženom medziriadku alebo pri krížovej sejbe, pre Vás východiskom aj v ďalšom roku pre možnosť pestovania kukurice na pozemkoch, kde to bez použitia protierózneho opatrenia nie je možné? Odpoveď: Nie je to východisko. Pestovanie kukurice v užšom riadku, alebo krížovou sejbou zamedzí vývoju klasov, takže siláž nebude dostatočne energeticky koncentrovaná. Sejba podsevu je opatrenie, ktoré si vyžaduje ďalšie vstupy a v našich

podmienkach neprináša očakávaný protierózný efekt - trávy alebo jarné obilniny u nás dokážu urobiť pokryvnosť o dva až tri mesiace po sejbe, v prípade že sa pestujú ako podsev to trvá ešte dlhšie, ak vôbec dokážu vyrásť. V ďalšom roku chceme vyskúšať technológiu strip-till do strniska po obilninách. Toto by mohlo fungovať aj do porastov lucerny alebo ĎTM, ktoré by už boli zakorenené a pokryli by medziradie. Čo sa týka výnosov, ten sa dá očakávať nižší, pretože touto technológiou sa nedá do pôdy zapraviť maštalný hnoj, tiež je obmedzená ochrana proti burinám. V každom prípade takéto obmedzenia v pestovaní kukurice nám zvyšujú náklady na výrobu mlieka, pretože objemové krmivá z lacnejšej kukuričnej siláže musíme nahrádzať drahšími trávnyymi silážami a je dosť diskutabilné, či prinášajú želaný protierózný účinok. Ak samozrejme, že účelom tohto nástroja mala byť na ochranu pôdy nie na zdražovanie výroby.

Zdroj: PD Sklabiňa

Kukurica na siláž s podsevom, cukrová repa a výsev ozimín v PD Mestečko, okres Púchov:

Kukuricu na siláž v roku 2023 sme pestovali na výmere 58,91 ha, zber sme začali 12.9 a ukončili 18.9.2023, priemerná úroda 29,91 t / ha pri priemernej sušine 33%. Úrody z jednotlivých parciel sa pohybovali na úrovni 23,15 t / ha až 40,11 t / ha, podľa stupňa poškodenia suchom a zverou. Kukuricu na siláž s podsevom sme v roku 2023 pestovali na celkovej výmere 205,13 ha. Zber sme začali 27.9., ukončili 14.10.2023. Úroda sa pohybovala v rozmedzí od 5,04 až do 38,16 t / ha, tak isto podľa stupňa poškodenia, hlavne zverou. Priemerná úroda bola 16,72 t / ha pri sušine cca 28%. Kukurica na siláž s podsevom horšie vzchádzala z dôvodu chladného a suchého počasia, časť plochy sme museli siať druhýkrát z dôvodu poškodenia zverou na výmere cca 88 ha. Cukrovú repu sme vyorali podľa plánu 30. 10. až 3.11. 2023. Pestovali sme ju na výmere 41,08 ha, dosiahli sme úrodu 65,11 t / ha pri priemernej cukornatosti 15,02 %. Pestovali sme repu klasickým spôsobom.

Osev ozimín: jačmeň ozimný sme zasiali na výmere 101,92 ha v čase od 26.9. do 7.10.2023. Pšenicu ozimnú sme zasiali na výmere 115,27 ha v čase od 11.10. do 20.10.2023. Plánovaný osev pšenice bol 203,98 ha, takže splnili sme ho len na 56,5% z dôvodu nepriaznivého veľmi daždivého počasia (október 127,5 mm, november 123,5 mm zrážok).

Zdroj: PD Mestečko

Zhrnutie pestovateľského roka za podnik AGRO Divízia s.r.o. Selice, okres Šaľa

Rok 2023 nebol najpriaznivejší pre pestovanie slnečnice. V jarňých mesiacoch najmä tieto činitele ovplyvnili pestovateľský rok:

- Nízke teploty v jarňých mesiacoch – pomalý štart rastu
- Zrážková činnosť v priebehu klíčenia, mali sme zaplavené plochy – museli sme presievať, tvorba prísušku
- Škody spôsobené poľnou zverou, v tomto roku aj vtáctvom – prvý krát v histórii väčšie škody
- Výskyt pôdnych škodcov (dlhánik) minimalizácia jedincov. Potreba používať prostriedky pôdnej dezinfekcie. Zvyšovanie nákladov na pestovanie. Takže začiatok sezóny bol zložitý čo sa prejavilo aj pri zúčtovaní úrody – nižšia úroda, zvýšená nákladovosť. (počet jedincov) V priebehu leta prevažovali nadpriemerné teploty, zrážky prišli neskoro pre slnečnicu aj kukuricu. Desikácia tým pádom sa posunula ako aj zberové práce. Musíme uviesť aj ďalšie problémy na jeseň:
- Zákaz – obmedzenie leteckej aplikácie desikantov čo zvyšuje straty utlačení porastov postrekovačmi
- Obmedzenie desikantov, tie sú menej účinné a predlžuje sa doba účinku. Zberové práce sa oddialili vplyvom zrážkovej činnosti ako aj menej razantná desikácia. To malo za príčinu, že aj napriek desikácii sa museli niektoré šarže dosušovať. Hlavne tieto činitele ovplyvňujú aj ekonomiku pestovania, keď došlo aj prepadu nákupných cien aj odbytových možností.

Posun zberových prác sa negatívne podpísali aj na zakladanie úrody ozimnej pšenice po slnečnici. Taktiež nástup dažďov oddialilo sejbu pšenice. Treba povedať, že keď budeme bilancovať zrážkovú činnosť za rok 2023 bude ako nadpriemerná ale rozdelenie je nerovnomerné a neprispelo k dobrej úrode slnečnice a kukurice.

Sója v regióne Dolného Zemplína:

Tvorba úrody:

- Vzhľadom na priebeh počasia bolo potrebných viac herbicídnych zásahov.
- Obdobie sejby sprevádzali zrážky, avšak neskoršie sejby neovplyvnili úrodu sóje.
- Úroda bola v niektorých lokalitách priemerná iných lokalitách v, iných vyššia ako priemer.
- Aj napriek pozitívnemu cenovému vývoju počas pestovania sóje bola zmazaná iba časť straty z minulého roka (minulý rok – sucho, úrody na úrovni 1 t/ha).
- Tlak škodcov bol oproti posledným trom rokom najnižší.
- Výskyt chorôb – plesní sme nezaznamenali (mohlo to byť spôsobené tým, že bolo použité fungicídne moridlo).

Zber sóje: Tohto roku farmárom, oproti minulým rokom, prišlo počasie počas zberu, tým pádom sme pri predaji sóje nezaznamenávali žiadne hraničné hodnoty prítomnosti plesní ani iné poškodenia spôsobené nadmernými zrážkami na konci vegetácie.

Sejba sóje: Kvalitatívne parametre sóje boli optimálne. Môže za to dobrý priebeh počasia a dobrý stav hrčkotvorných baktérií. Ďalším rokom sa nám potvrdilo, že je dôležitý správny výber odrody a taktiež aj správny výber lokality. To môže mať za následok značný rozdiel v úrode, keďže je sója veľmi citlivá na vlhové podmienky.

Poznámka: Každoročne sa do Európy dovážajú milióny a milióny ton sóje (aj v podobe šrotov), preto je potrebné aj naďalej venovať pozornosť sóji. Sója je strategická plodina pre Slovensko a preto je

potrebné aj naďalej využívať potenciál tejto plodiny a to môže byť tiež jeden z nástrojov pri znižovaní záporného salda (export non-GMO sóje a sójových šrotov v rámci Európy, zásobovanie živočíšnej výroby domácimi sójovými šrotmi, využívanie sóje v potravinárstve).

Zdroj: Regionálna poľnohospodárska a potravinárska komora Trebišov.

Informácia k priebehu jesenných prác z Agropol s.r.o. Michalovce, okres Michalovce:

Sója je pestovaná o výmere 1 520 ha. Sejba prebiehala od 29.4.2023 do 23.5.2023. Vzhľadom k daždivému počasiu a vyššiemu tlaku burín boli niektoré pozemky zaburinené. Zdravotný stav rastlín bol dobrý. Priemerná úroda je 3,8 t/ha. Zber prebiehal od 12.9.2023 do 30.9.2023 37. - 39 týždeň. Najlepšie parcely dosahovali úrodu 4,6 t/ha, 200 ha porastu nám zničil ľadovec, na týchto plochách bola úroda pod 2 t/ha. Sója z 685 ha sa dosušovala z dôvodu vysokej vlhkosti a potrebe čo najskôr uvoľniť plochy pre následné oziminy. Sója posiatá po ozimnom jačmeni sa siala 1.7.-2.7.2023 a to vo výmere 132 ha. Zber prebiehal 7.10.2023. Priemerná úroda bola 1,8 t/ha.

Oziminy máme posiate na 100 %. (Pšenica ozimná, Jačmeň ozimný, Kapusta repková ozimná).

Kukuricu máme zozbieranú na 50 %. Prvý zber kukurice bol 18.10.2023, ďalší 30.10.2023, ďalší 2.-3.11.2023, ďalší 9.-10.11.2023, posledný 30.11.2023. Zber prerušovali dažde a následne zamokrenie pôdy. Momentálne sú pozemky zamokrené. Pokiaľ neprídu dlhodobé mrazy, nie je možné pokračovať v zbere kukurice ani v jesennej príprave pôdy. Vzhľadom k tomu, že podľa zákona musíme mať pokryvnosť, nesmieme do 1.11. robiť prípravu pôdy. Z tohto dôvodu nám ostalo 90 % pôdy kde sú plánované jariny bez jesennej prípravy pôdy.

Zdroj: Agropol s.r.o. Michalovce

Zemiaky z pohľadu Zemiakárskeho a zeleninárskeho zväzu Slovenskej republiky:

Zemiaky sú pre Slovákov druhý chlieb, aj keď vývoj produkcie ako aj spotreby tomu nenasvedčujú. Na Slovensku kontinuálne klesajú pestovateľské výmery zemiakov a zvyšovanie produkcie cestou intenzity výroby - zvyšovaním úrod - zatiaľ nestačí. Osobitne v podmienkach klimatických zmien, keď sa čoraz častejšie prejavujú extrémny počasie a jeho dopady na úrodu, zdravotný stav i celkové náklady, čo negatívne ovplyvňuje efektívnosť produkcie zemiakov. Výsledkom toho sú stúpajúce ceny. Zemiak nemá osobitné nároky na kvalitu pôdy, teplotu počas vegetácie, zároveň vie šetrne využívať pôdnu vlahu. Dôkazom toho je jeho rozšírenie skoro do všetkých svetadielov. Stal sa po ryži a pšenici treťou strategickou plodinou, ktorou mnohé krajiny riešia hlad. Napriek jeho vysokej adaptabilite na dosahovanie úrodového potenciálu moderných odrôd zemiakov je limitovaný dennou i nočnou teplotou a minimálnou úrovňou zrážok, ktoré sú počas vegetácie nevyhnutné.

Podľa údajov ŠÚ SR sa zemiaky na Slovensku v poslednej sezóne pestovali na výmere 5397 ha, čím v porovnaní s predchádzajúcim rokom pestovateľské plochy poklesli o 354 ha. Začiatok vegetácie v roku 2023, kedy sa zemiaky vysádzajú v najteplejších oblastiach Slovenska, sa vyznačoval síce chladnejším, ale suchším počasím, ktoré priaznivo ovplyvnilo priebeh výsadby najmä skorých zemiakov. To vytvorilo prvý predpoklad, aby na Slovensku boli zemiaky z domácej produkcie na trhu už v druhej polovici júna. Pestovanie skorých zemiakov je v rozhodujúcej výmere lokalizované do teplejších pestovateľských lokalít, a to zásadne s využitím závlah. Vzhľadom na pomerne vysoké farmárske ceny, ktorými začal predaj skorých zemiakov na Slovensku a vyšší dopyt po skorých zemiakoch, zber prvých zemiakov prebiehal kontinuálne.

Výroba konzumných zemiakov na Slovensku je alokovaná do teplejších pestovateľských oblastí s možnosťou využitia závlah, kde sa v súčasnosti vyrába viac ako polovica konzumných zemiakov a zvyšok produkcie je rozložený v ostatných krajoch u väčších či menších pestovateľov, ktorí väčšinou nemajú prístup k závlahám. Pestovanie zemiakov je tak výrazným spôsobom ovplyvňované poveternostnými podmienkami, najmä úhrnom prírodných zrážok, ktoré padnú na danej lokalite, v danom ročníku. Čo vo veľkej miere skresľuje výšku dosiahnutej produkcie v štáte. Produkcia zemiakov najmä v podmienkach bez závlah sa stáva viac riziková a odrádza pestovateľov.

Vysoká zásoba zimnej vlhky, o ktorú sa zaslúžil predovšetkým na zrážky bohatý mesiac január, pri výsadbe zemiakov v sadivovej oblasti ešte dlho v pôde pretrvávala, čo zhoršovalo podmienky výsadby a posunulo ukončenie výsadby až do začiatku mesiaca jún. Prejavilo sa to na rekordne nízkej výmere 125 ha sadivových zemiakov v roku 2023. Chladnejší priebeh zakladania porastov zemiakov sa podpísal pod vyšší výskyt bakteriôz v množiteľských plochách u niektorých odrôd, ktoré boli príčinou vyššej medzerovitosti porastov. Oneskorenie výsadby počas vegetácie sa prejavilo v pomalšej dynamike narastania hlúz pri zbere v nižšej výťažnosti sadiva ako aj v dosiahnutej celkovej nižšej úrode zemiakov. Aj v tomto roku bolo cítiť zo strany samozásobiteľov záujem o sadbové zemiaky, čo je trend trvajúci od začiatku koronakrízy. Tento stav je možné očakávať aj v roku 2024.

Obdobie s vyššími dennými teplotami bez zrážok vytváralo v roku 2023 optimálne podmienky pre šírenie škodcov zo skupiny hmyzu. Veľmi skorý výskyt pásavky zemiakovej bol evidovaný vo všetkých pestovateľských oblastiach zemiakov, vrátane severných okresov, kde ošetrovanie proti pásavke je prakticky spojené s bojom proti vektorom, prenášačom viróz. V južnejších oblastiach postreky boli cielené zároveň na boj proti cikádam a ďalším vektorom Stolburu na zemiaky. Ako sa potvrdilo aj pri zbere vo viacerých lokalitách v dôsledku suchých období, redukovaných osevných postupov, úsporných technológií, ktoré sa používajú pri pestovaní zemiakov, ale aj neskorých zberov, rastie percento poškodených hlúz larvami kováčika - drôtovcov. Naopak suché podmienky bránili intenzívnemu šíreniu plesne zemiakovej ako aj ďalších hubových ochorení viac v podmienkach bez závlah. K vyššiemu percentu hnilôb pri zbere prispeli vysoké úhrny zrážok v mesiacoch, kedy sa zber realizoval, čo zvýšilo straty, pracovné náklady na zber i celkové náklady na pozberovú prípravu, uskladnenie zemiakov.

V roku 2022 pestovatelia zemiakov uvítali vypísanie výzvy číslo 52/PRV/2022, kde bolo alokovaných celkom 110 mil. EUR (s predpokladom navýšenia) z toho 15 mil. EUR na špeciálnu rastlinnú výrobu, 9 mil. EUR na špeciálnu rastlinnú výrobu - malí poľnohospodári, na skladovacie kapacity pre produkciu ŠRV 6 mil. EUR a na projekty do 80 tis. EUR bolo vyčlenených 10 mil. EUR a výzvy číslo 65/PRV/2022, kde bolo alokovaných celkom 50 mil. EUR, z toho 17 mil. EUR na špeciálnu rastlinnú výrobu, 5 mil. EUR na špeciálnu rastlinnú výrobu - malí poľnohospodári, na skladovacie kapacity pre produkciu ŠRV 4 mil. EUR a na High tech pre ŠRV a ŽV 3 mil. EUR. Aktuálne prebieha proces vyhodnocovania.

Spotrebitelia si už zvykli na zemiaky prané, balené, aj keď aj v tomto roku zákazníci prejavujú zvýšený záujem aj o zemiaky neprané na zimné uskladnenie. Pozitívne vnímame rast spotreby zemiakov v kg na obyvateľa v SR. Kým v roku 2016 to bolo 47,7 kg, v roku 2022 to bolo už 54,3 kg. Zemiaky v Strategickom pláne Spoločnej poľnohospodárskej politiky na roky 2023-2027 nie sú podporené viazanou priamou platbou (CIS), ale sú podporené v rámci sektorových intervencií. Cieľom sektorových intervencií je posilniť trhovú orientáciu a zvýšiť konkurencieschopnosť poľnohospodárskych podnikov, a to z krátkodobého i dlhodobého hľadiska. Sektorové intervencie vo forme organizácií výrobcov budú podporené sumou 27,5 mil. EUR pre sektor ovocia a zeleniny, čo sú povinne podporované sektory a sumou 25,052 mil. EUR pre ostatné sektory - mlieko a mliečne výrobky, zemiaky, bravčové mäso, ovčie a kozie mäso z priamych platieb. Na zemiaky je alokovaná čiastka 12,2 mil. EUR. Vzhľadom na postupný proces zapojenia poľnohospodárov do organizácií výrobcov a postupného zvyšovania hodnoty trhovej produkcie môže Slovensko alokovanú čiastku zvyšovať. Čo ale hodnotíme za ZZZ SR veľmi negatívne, sú aktuálne ročné alokácie, ktoré nereflektujú na požiadavky pestovateľov.

Pre ovocinárov, pestovateľov zeleniny, vinohradníkov a aj zemiakarov, pripravilo MPRV SR schému podľa dočasného rámca pomoci vo výške 15 mil. EUR, ktorá bol úspešne realizovaná. Zemiaky v integrovanej a ekologickej produkcii boli podporené sumou 330,40 EUR/ha a zemiaky v konvenčnej produkcii sumou 144,18 EUR/ha. Pomoc realizovalo NPPC a úspešným žiadateľom posielalo peniaze v I. kvartáli roku 2023. Na východe Slovenska sa stavia nová automobilka, práve kvôli tomu hrozilo, že prideme o skúšobnú stanicu ÚKSÚP-u v Haniske, ktorej hlavným poslaním je certifikovať sadivo zemiakov. Skúšobná stanica v Haniske má veľmi dobré personálne ako aj technické zabezpečenie v rámci testovania a certifikácie sadbových zemiakov. Až po týchto odborných kontrolných, certifikačných procesoch môžu dodávatelia uvádzať na trh zemiakové sadivo. Na základe prísľubu MPRV SR a uznesenia Vlády SR 443/2022 z 1. júla 2022, ktorá obsahuje podmienku, že skúšobná stanica bude premiestnená v rámci blízkeho okolia aktuálnej stanice, pestovatelia sadbových zemiakov veria, že sa tradícia pestovania sadbových zemiakov na Slovensku zachová

Zdroj: Zemiakársky a zeleninársky zväz Slovenskej republiky

Záver

Monitoring jesenných prác bol zahájený v 38. týždni, do 41. týždňa bol pokrok výrazný, od 43. do 46. týždňa sa vplyvom daždivého počasia tempo prác spomaľovalo na minimum, sprievodným znakom boli podmosené polia s nemožnosťou vstúpiť mechanizáciou na poľnohospodársku pôdu a vykonávať akékoľvek práce.

Na väčšine územia Slovenska bol problém s dokončením výsevu ozimín a založením porastov pre plnenie podmienky DPEP 6 (Na poľnohospodárskej ploche orná pôda so sklonom nad 7° v období od 1. novembra do 1. marca zabezpečiť najmenej 80 % vegetačné pokrytie) a DPEP 7 (Striedanie plodín) v rámci podmienok žiadateľa o priame platby v zmysle NV SR č. 435/2022. Z tohto dôvodu Úrad SPPK požiadal MPRV SR a PPA o stanoviská a odporúčanie presného alebo rámcového postupu. Na webovej stránke SPPK sú k dispozícii tieto stanoviská.

Časť porastov kukurice na zrno a slnečnice, predovšetkým z dôvodu podmosenia pozemkov, nebude pozberaná vôbec. Zber cukrovej repy je tiež spomaľovaný a zároveň je jeho tempo limitované harmonogramom dohodnutým s odberateľmi.

Monitoring jesenných prác je pre tento rok ukončený, po tomto týždni už nebude aktualizovaný.

Premnožená poľovná zver a hraboše spôsobovali straty na plodinách počas celej jesene.

Komplikácie v tomto roku prinieslo aj teoretické a praktické zvládnutie nových podmienok pre získanie priamych platieb, okrem iného aj reflektovanie na systém plošného monitorovania plôch (AMS) systém, riešenie pôsobenia objektívnych činiteľov (húževnaté buriny, invázne druhy rastlín, agrotechnické termíny) v súlade s novo nastavenými podmienkami poskytnutia podpôr.

Zdroj:

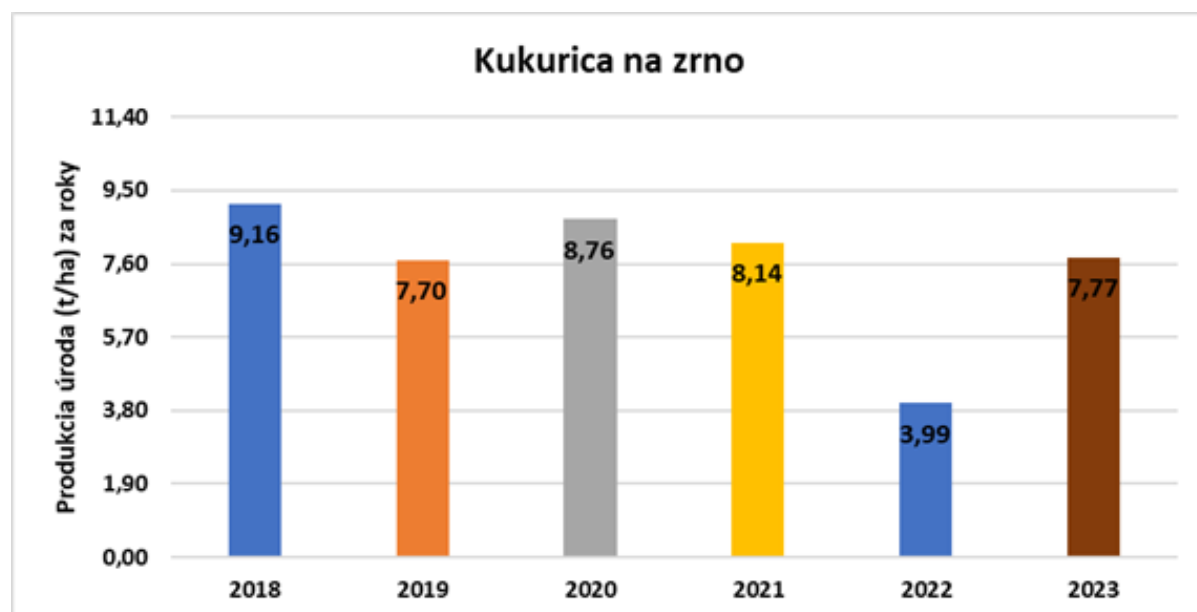
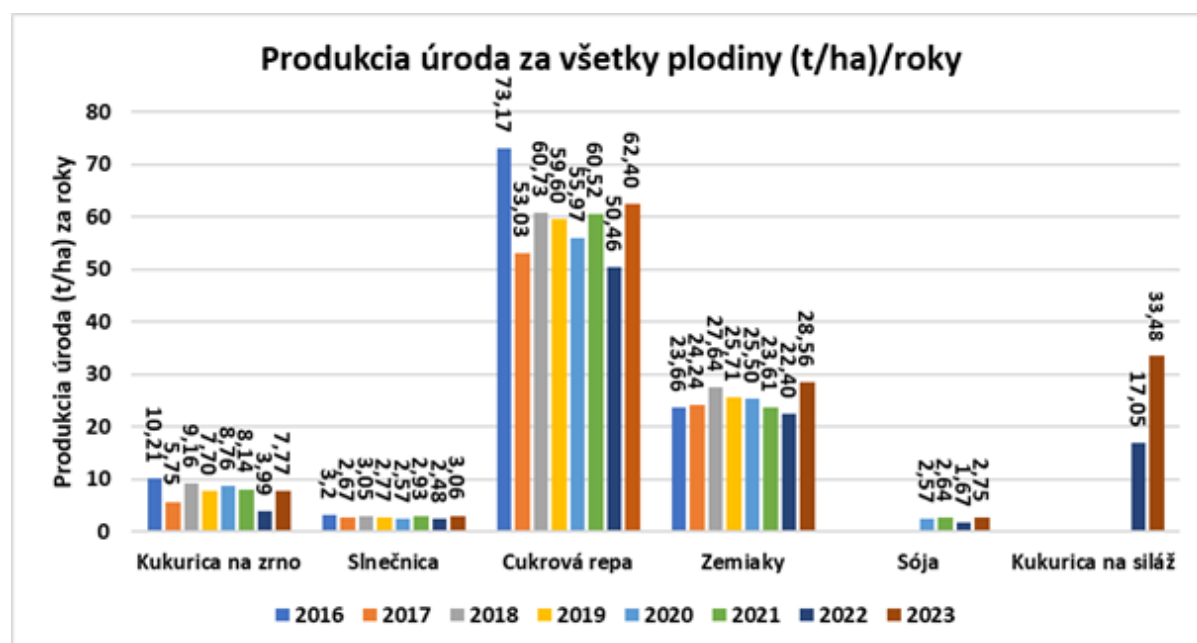
Slovenský hydrometeorologický ústav,

Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora,

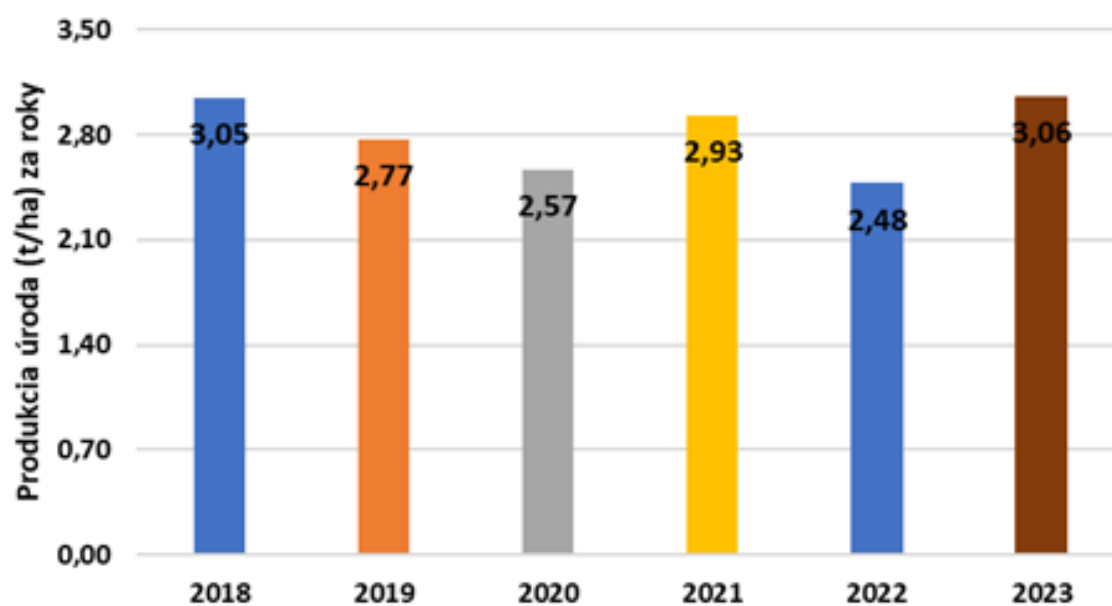
Regionálne poľnohospodárske a potravinárske komory,

poľnohospodárske subjekty.

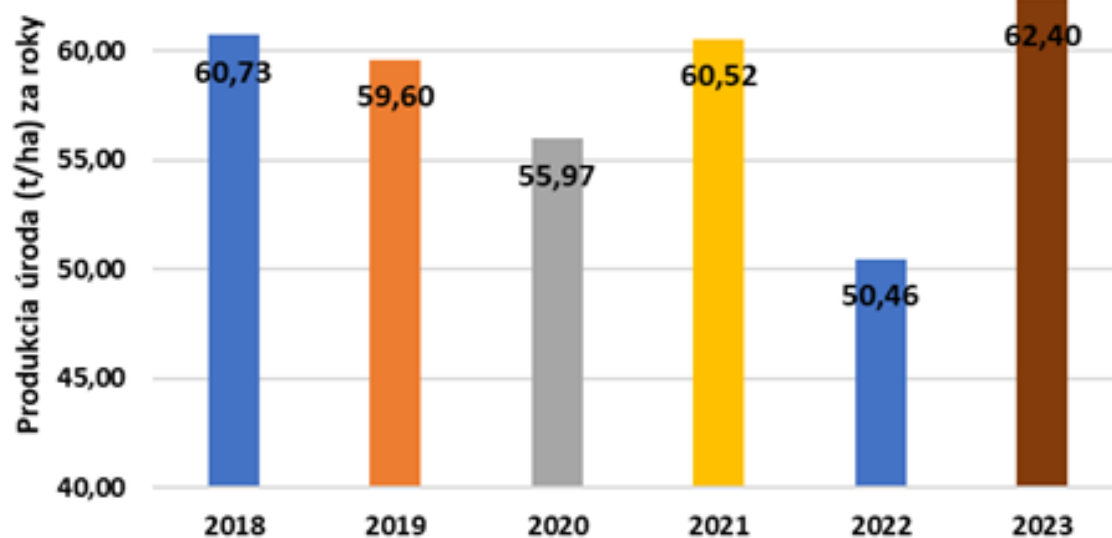
Priemerné úrody jednotlivých plodín jesenného zberu a ich porovnanie s predchádzajúcimi rokmi

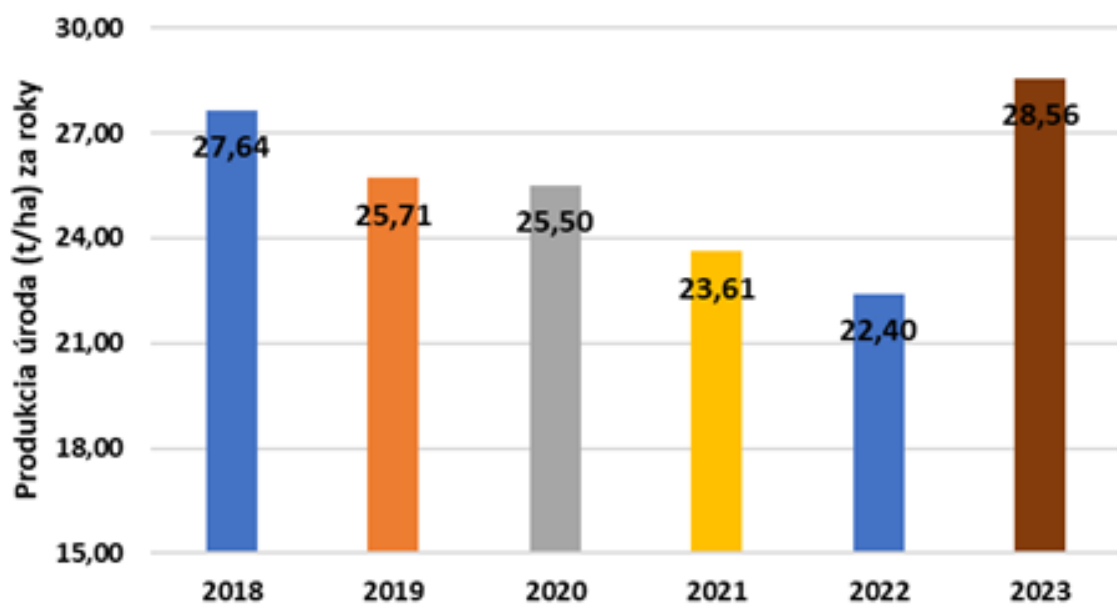
Slničnica

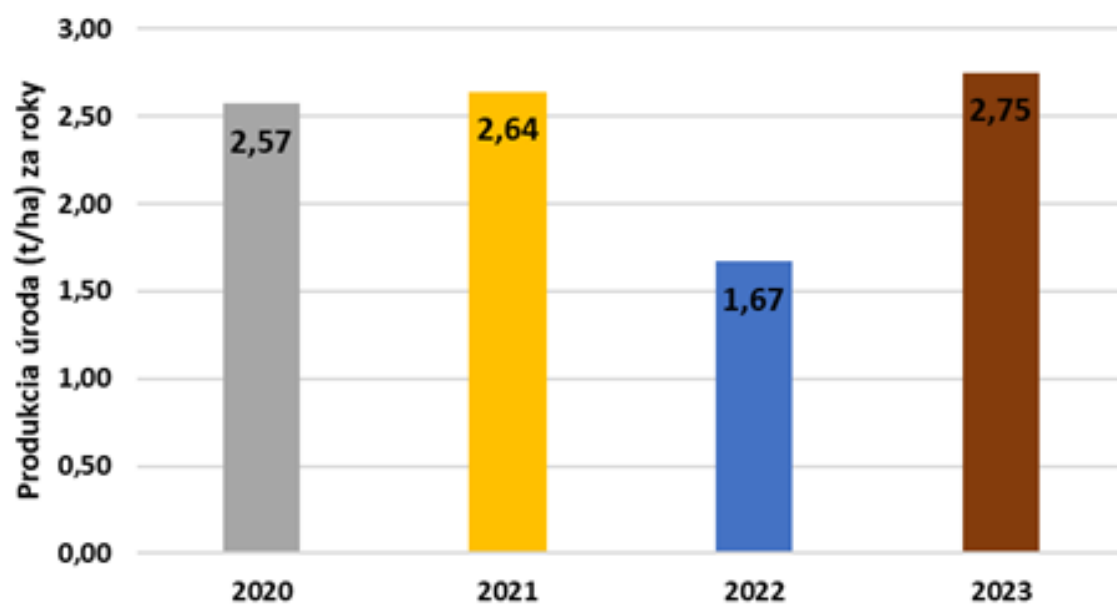
Cukrová repa

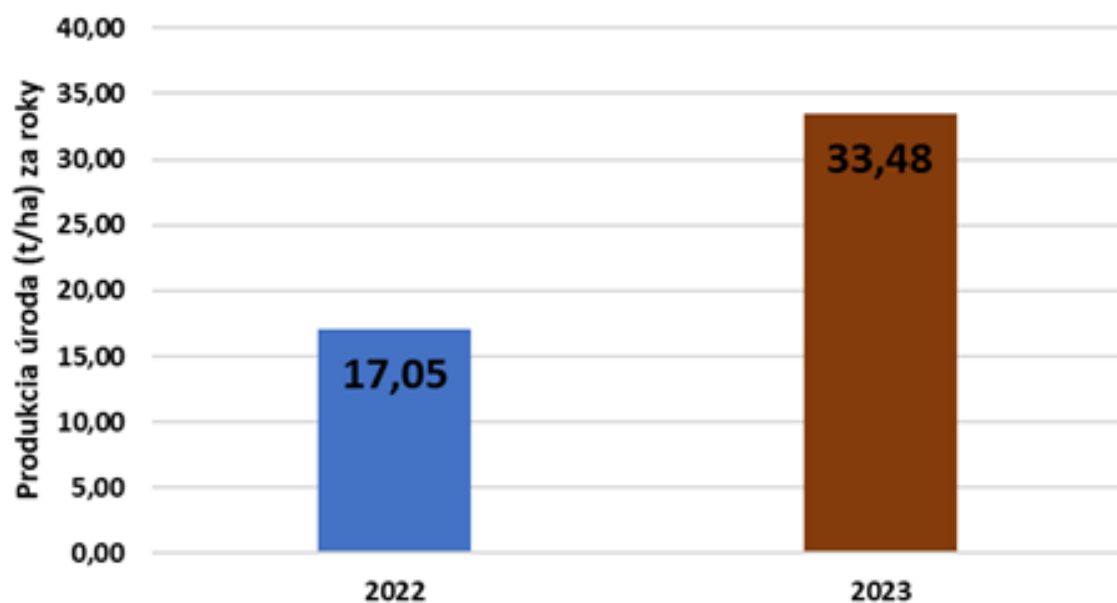
Zemiaky

Sója

Kukurica na siláž

Plodina	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Priemer za 7 rokov	2023
Kukurica na zmo	10,21	5,75	9,16	7,70	8,76	8,14	3,99	7,67	↑ 7,77
Slnčnica	3,2	2,67	3,05	2,77	2,57	2,93	2,48	2,81	↑ 3,06
Cukrová repa	73,17	53,03	60,73	59,60	55,97	60,52	50,46	59,07	↑ 62,40
Zemiaky	23,66	24,24	27,64	25,71	25,50	23,61	22,40	24,68	↑ 28,56
Sója	0,00	0,00	0,00	0,00	2,57	2,64	1,67	0,98	↑ 2,75
Kukurica na siláž	-	-	-	-	-	-	17,05	17,05	↑ 33,48